

"היתה לי תחושה שהרבי מביט אליי בחזרה במבט חזק. והפעם הזו העניקה לי כוחות ביתר שאת" - הרב חיים מילר

ר' חיים והמייסד החיים

את השלבים הראשונים בהתקרבות לאורו הגדול של הרבי הוא עשה לאחר כ"ז אדר תשנ"ב, את אור תורתו של הרבי הוא גילה בתקופת הדמדומים בה לא נשמעו שיחות קודש, ודווקא "אחרי ג' תמוז" למרות ההעלם וההסתר, הוא זכה להביא את מעיינות משנתו של הרבי להמונים במסגרת פרויקטים גדולים ומרשימים • סיפורו האישי של הרב חיים מילר שנכרך בסיפור פועלו של מכון "קול מנחם"

• הרב משה מרינובסקי •

במקומותינו נהוג לחלק את ימי הדור הזה לשניים: "לפני ג' תמוז" ו"אחרי ג' תמוז". ימי האור הגדול והבהיר מצד אחד וימי ההעלם וההסתר האיום והנורא מצד שני. ומי שמבקש להביא את אורו הגדול של הרבי לסביבתו בימים אלה, ימי ההסתר, בוודאי אומר לעצמו לא אחת: אילו רק יכולתי להביא את בן שיחי פעם אחת ל-770 בימי האור, אילו רק היה זוכה להשתתף בהתוועדות אחת, בתפילה אחת...

סיפורו האישי, כמו גם פועלו המבורך, של הרב חיים מילר, מייצגים במידה רבה גישה הפוכה מההנחה הזו. את השלבים הראשונים בהתקרבות לאורו הגדול של הרבי הוא עשה לאחר כ"ז אדר תשנ"ב, את אור תורתו של הרבי הוא גילה בתקופת הדמדומים בה לא נשמעו שיחות קודש, ודווקא "אחרי ג' תמוז" למרות ההעלם וההסתר, הוא זכה להביא את מעיינות משנתו של הרבי להמונים במסגרת פרויקטים גדולים ומרשימים.

על הפרויקטים עוד ידובר אך תחילה נפנה אל

הסיפור האישי שדווקא העובדה שפרק השיא שלו מתרחש באותה תקופה כואבת, מוכיחה כי כאשר מדובר במים חיים, יהיו הנסיבות אשר יהיו, הם לעולם לא מכזבים ועם מידה ראויה של נחישות ודבקות במטרה אפשר בהחלט לשתות מהם לרוויה ואף להיות דולה ומשקה לאחרים.

'תגלית': ליהדות יש פילוסופיה

בן-שיחנו נולד בשנת תשל"ב למשפחה יהודית מסורתית בלונדון. בבית אכלו כשר, שמרו שבת וחגים במידה מסוימת ואת חינוכו קיבל בבית ספר יהודי נחשב. לאחר סיום בית הספר התיכון בהצטיינות, לא היה לו ספק כי השלב הבא הוא האוניברסיטה. ההתלבטות היתה באיזה חוג לבחור ואיזה קולג' יותר יוקרתי והפור נפל על לימודי רפואה באוניברסיטת לידז.

חבר קרוב בשם אלי שיר נהג להזכיר למילר הצעיר בכל עת מצוא כי העובדה שהוא יהודי היא רבת משמעות מעבר למה שהוא חושב. בהשפעתו הוא התחזק בשמירת תורה ומצוות, וכיון שמתבעו ובהתאם לכישרונותיו נמשך ללימודים עיוניים,

השתי סיפוק מעצם העובדה שהנה מצאתי אימות לתחושה שלי - הוגה דעות יהודי גדול כתב ספר על הפילוסופיה של היהדות. וכצפוי, שביעות הרצון שגרמה לי התגלית הזו חיזקה אצלי גם את הצד המעשי של שמירת התורה והמצוות.

זה היה לקראת סיום שנת הלימודים שלי במוריסטאון. היו לי אז לא מעט ניסיונות והתמודדויות. עמדתי מול הרבי והבטתי לעבר פניו הק' ובשלב מסוים היתה לי תחושה שהרבי מביט אליי בחזרה במבט חזק. והפעם הזו העניקה לי כוחות ביתר שאת.

המטרה ש'קול מנחם' הציב לעצמו היא משהו שאפשר להגדיר 'אי שם באמצע': מצד אחד - להגיש לקורא משהו ברמה גבוהה, די מעמיקה, יותר מאשר הקדמות וסקירות כלליות, ומצד שני שההגשה תהיה באנגלית נוחה לקריאה

העורך הראשי של "קול מנחם" הרב חיים מילר

אמות של תורה גרם לו לייסד בלידז ישיבה אותה איישו תלמידים שלוחים. הישיבה פעלה ארבע שנים, הסיפוק היה גדול, אבל בישיבה היו כמניין בחורים והרב מילר לא חדל לחשוב על כך שהחומר שהולך ומצטבר במחשב שלו יכול להביא את תורתו של הרבי להמונים. גם הבחורים ידעו על עיסוקו הגובר והולך בכתיבה ובאחת ממסיבות הסיום בישיבה, קם תלמיד אחד ואמר: "אם הכתבים של הרב מילר לא ימצאו מו"ל, הם יישארו כיומן אישי שלו"....

זה היה סמוך לג' תמוז. הרב מילר יצא לניו יורק כשהפעם באמתחתו דוגמאות של החומש עם ביאורי הרבי (אגב, הוא לא רק כותב בחסד אלא גם מעצב מוכשר). שרשרת אירועים שכולה גילוי של השגחה פרטית הביא לידי כך שהרה"ח ר' מאיר גוטניק הסכים ליטול על עצמו את ההוצאה לאור. הרב אורי קפלון ראה את העבודות והמליץ בחום, צוות מומחים הצטרף למלאכת העריכה והגהה ובהם הרב משה לוי, הרב בערל בעל, הרב דובראווסקי מלונדון ואחרים, והשאר, כמו שאומרים, היסטוריה.

מאה אחוז התעניינות

אחרי סדרה של התייעצויות נוצרה המתכונת

ועל כולנה, לא חלפו ימים רבים והגיע ג' תמוז. עם ישראל והעולם כולו הוכה במכה קשה שחז"ל אומרים עליה שהיא חמורה מחורבן בית המקדש.

במבט לאחור קשה לי להסביר את זה, אבל איכשהו אזרנו כוחות ובמקום להתייאש ישבנו ולמדנו בהתמדה. וברגעים של קושי מיוחד הייתי אומר לעצמי - הרי ויתרתי על לימודים אקדמיים ועל קריירה כרופא ולא יתכן שלא אפיק מהישיבה את המקסימום, והייתי חוזר ומתגבר, חוזר ומשקיע את עצמי בלימודים בכלל ובשיחות בפרט.

בקיץ תשנ"ה עבר הרב חיים מילר מתפארת בחורים' ל-770. זאת, בעידודו של מורו ורבו הרב ליפסקר שכמה חודשים קודם לכן נספה בתאונה לא לפני שהמריץ את תלמידו, 'יבדלח"ט, לעבור לישיבה 'רגילה' וגם ללמוד הלכה ולהיבחן כדי לקבל 'סמיכה' לרבנות.

אחרי נישואיו היתה תקופה בה הרב מילר סייע לחותנו בשליחותו בלידז ועסק בתחומים שונים בהפצת היהדות והפצת המעינות, אבל גם כל אותה עת חש משיכה אל תוך כותלי בית המדרש ובמקביל המשיך למלא את המחשב האישי שלו בקבצים של שיחות מעובדות לאנגלית. הרצון העז להיות בד'

ובקטעים אחרים עומדים, ולמצוות יש משמעות פנימית מעבר לביצוע המעשי. ניסיתי לחפש אחר המשמעויות הללו אבל כנראה שחוסר הידיעה מה אני מחפש הביא אותי לכך שלא חיפשתי יותר מדי. הסברה שליהדות דווקא יש פילוסופיה והיא עמוקה ועשירה, הפכה אצלי מהסתברות לוודאות כאשר יום אחד מצאתי בחנות ספרים לא יהודית את 'מורה נבוכים' להרמב"ם בתרגום לאנגלית. הטקסט היה די מסובך להבנה, אבל חשתי סיפוק מעצם העובדה שהנה מצאתי אימות לתחושה שלי - הוגה דעות יהודי גדול כתב ספר על הפילוסופיה של היהדות. וכצפוי, שביעות הרצון שגרמה לי התגלית הזו חיזקה אצלי גם את הצד המעשי של שמירת התורה והמצוות. היה זה זמן קצר לפני הנסיעה לניו יורק, כך שבאתי ל"אי. וו. ליג" די מוכן.

בסוף הקיץ חזרתי, כאמור, לאנגליה עם החלטה לעבור ללימודים סדירים בישיבה ואכן בהשפעת השלוחים בלידז, ובהם הרב אנג'אלפי (שלימים היה לחותני), חזרתי לארה"ב והתקבלתי כתלמיד מן המניין ב'תפארת בחורים' של הישיבה במוריסטאון. למרות שבאותה שעה עדיין חשבתי שבסך הכול מדובר בהפוגה קצרה, בת שנה לכל היותר, מלימודי הרפואה, נסחפתי בעולמה של הישיבה וזו היתה חוויה מדהימה. עלי להזכיר בצער שניים מרבני הישיבה שקיבלתי מהם הרבה ובינתיים שבקו חיים כשהם בשיא פעילותם. ראש הישיבה הרב ויכנין ע"ה שנפטר ממחלה והר"מ והמספיק הרב יוסף יצחק ('פיצי') ליפסקר ע"ה שניספה בתאונת דרכים. האחרון גם לימד תורה, נגלה וחסידות, וגם העביר חיות ולחלוחית חסידית מקורית ספוגה בהתקשרות לרבי ובחוויות מבית חיינו, 770, שחווה בעצמו מאז ימי ילדותו.

בהמשך נבנתה המרפסת עבור הרבי בכותל המערבי של 770. באותם ימים הדבר סימל שיפור מסוים במצב בריאותו של הרבי והביא למעט הרמת הרוח. מבחינתי זה היה מעורר ומקור השראה באופן מיוחד, כי כאמור, לא היתה לי הזכות לראות את הרבי קודם לכן וכל תפילה וכל רגע נוסף מול הרבי היו מאוד מרגשים. נסענו פעמים רבות מהישיבה במוריסטאון ל-770 וכל פעם שהרבי נראה באותה מרפסת, ולו לזמן קצר, למרות שהמצב היה מכאיב ומדאיב, הדבר העניק כוחות רבים. זכורה לי במיוחד פעם אחת בשבת קייצית חמה בה הרבי לא יצא כל השבת, אבל כן יצא בסוף היום לתפילת ערבית והבדלה. זה היה לקראת סיום שנת הלימודים שלי במוריסטאון. היו לי אז לא מעט ניסיונות והתמודדויות. עמדתי מול הרבי והבטתי לעבר פניו הק' ובשלב מסוים היתה לי תחושה שהרבי מביט אליי בחזרה במבט חזק. והפעם

כאב צורב וצמיחה

ועכשיו הסתירה, לכאורה, הלכה והתעצמה. מול הצמיחה בעולמי הרוחני, מסיבי היו אלה ימים של אבדן ונפילת הרוח. ראש הישיבה הרב ויכנין חלה. בפנימייה של הישיבה היתה שריפה שגרמה נזק רב.

הסטודנט חיים מילר מצא עניין בסיפוריו של החבר על עולם הישיבות, "מקום ששוקדים על לימוד תורה שעות רבות בכל יום ומתייחסים ליהדות ברצינות רבה". הם למדו מעת לעת בחברותא והרצון להכיר ולחוות ישיבה מקרוב הלך והתחזק. בשלב מסוים היתה מחשבה לעשות את ימי פגרת הקיץ מהלימודים באוניברסיטה, בישיבה מסוימת בירושלים.

ואולם החבר, אלי שיר, שהוריו נמנו על מקורבי השליח הרב אריה סופרין, היה מספיק 'בעניינים' כדי לומר לו: "בעצם, זה רעיון טוב, אבל אם תהיה בסביבה שאין בה חסידים וחסידות, אתה עלול להחמיץ פן מאוד מרכזי בכל העניין". הדברים שיצאו מן הלב נכנסו אל הלב והתוצאה היתה שמילר ושיר נסעו יחדיו לעשות קיץ בתכנית "אי. וו. ליג" - מסגרת מיוחדת לסטודנטים בארגון מוסדות החינוך בנייהולו של הרב יעקב יהודה העכט ע"ה (שהשבו, אגב, הוא יום האירצייט שלו) שפועלת מדי שנה בעונת הקיץ בהרי הקטסקיל של ניו יורק.

היה זה בקיץ תשנ"ב. אנ"ש והתמימים ברחבי העולם התהלכו בפנים נפולות. הפצע הכואב והמחריד שנפער בכ"ז אד"ר היה טרי. שורף וצורב עד עמקי הנפש. הרבי לא נראה לעיני הציבור שבועות ארוכים והמרפסת שבכותל המערבי ב-770 עדיין לא נבנתה. אבל רצתה ההשגחה העליונה ובחיינו של הסטודנט מאנגליה שישב בינות לעצים הגדולים בניו יורק היו אלה ימי פריחה והתעלות רוחנית. רושם מיוחד הותירו עליו השיעורים וההתוועדויות של הרב אלטר בן-ציון מצגר, אתו הוא שומר על קשר קרוב מאז ועד היום.

"בסופו של אותו קיץ בו למדתי תורה, נגלה וחסידות, בשקידה, בעיון וברצינות ברמה שלא הכרתי, קבלתי החלטה נחושה לעבור לישיבה. מבחינתי, הייתי מוכן לוותר לחלוטין על לימודי הרפואה ולהתמסר ללימוד התורה, המזור הטוב ביותר לנשמה היהודית. היה לי יותר קל לקבל את החלטה כי בדיוק עמדתי בשלב ביניים. אותה פגרה תפסה אותי לאחר סיום הלימודים העיוניים ולפני התחלת הלימודים המעשיים כך שגם מבחינת האוניברסיטה הייתי רשאי ליטול פסק זמן של שנה מרצף הלימודים, דבר שהקל על הוריי להסכים לתכנית שלי ולהשלים עם החלטתי להיכנס לישיבה.

"עד שהגעתי לאי. וו. ליג. ידעתי שליהדות יש הרבה 'טקסים', מנהגים ו'פולקלור'. באנגליה היו וישנם לא מעט יהודים שעורכים ליל סדר, צמים ביום כיפור, מבקרים כל שבת בבית הכנסת, ועם זאת לא מודעים לעובדה שליהדות יש משנה סדורה על האמונה, החיים בעולם הזה והמבט על העולם הבא, ועולם מחשבתי עצום ועשיר. אם להשתמש בשפה שלי בימים ההם כסטודנט - לא ידעתי שליהדות יש פילוסופיה. כנער הייתי חושב לעצמי כי מסתבר שבתפילה יש משמעות יותר מעמיקה ותוכן יותר פנימי מאשר העובדה שבקטעים מסוימים יושבים

רק לאחרונה השקנו פרויקט נוסף - "תורה בעשר": שיעורי תורה מוקלטים בני עשר דקות בלבד שעומדים לרשותו של כל המעוניין באמצעות הרשת המקוונת. בשלב זה השיעורים מתחלפים אחת לשבוע ולמרות שהתכנית די חדשה, היא כבר זוכה לפופולאריות רבה הן בקרב השלוחים והן בציבור רחב ומגוון

הייחודית של החומש, כאשר השיטה בבחירת השיחות היא להעדיף כאלה שעוסקות בהיבטים רחבים ולא בדיוק ספציפי. מרבית השיחות הן ביאורים ברשי"י ובאלה עצמן - בדרך כלל, כאלה שתוך כדי הביאור בדיבור-המתחיל המסוים, הרבי מבאר עוד כמה וכמה פסוקים ונושא שלם בפרשה מואר באור חדש. "לרבי יש חיבה יתירה לפירוש רש"י על התורה ואני תקווה שהצלחתי להעביר משהו מזה ליהודים רבים על ידי מאמץ רב למסור את הרעיונות בשפה ברורה ומובנת ובמידת הצורך לעבד ולהגיש כשולחן ערוך. הרבי עצמו כתב כמה פעמים שהגשת השיחות 'חוצה' לא צריכה להיות בתרגום מילולי", מדגיש הרב מילר. כאשר לקו המנחה את עבודתו של מכון 'קול מנחם' מפרט הרב מילר ומסביר: בתחום ההוצאה לאור קיים עיקרון חשוב שלעניות דעתי יש לו השלכה לתחומים רבים בהפצת מעיינות החסידות: כל פרויקט צריך להיות מוגדר מלכתחילה לחוג קוראים מסוים. במילים אחרות, עדיף להוציא לאור ספר שיזכה ל-100 אחוז תשומת לב של אחוז אחד מהציבור, מאשר לערוך ולהוציא לאור פרסומים שיזכו לאחוז אחד של תשומת לב אצל 100 אחוז מהציבור.

עד היום היו הרבה פרסומים מצוינים של חסידות באנגלית שנועדו לקהלים מגוונים, אבל רובם מתאפיינים באחד משני הסוגים: או שמדובר בחומר פשוט, ממש בסיסי, שקהל היעד שלו הוא כאלה שהם ממש מתחילים או בקצה השני - תרגומים של טקסטים מקוריים שמטבע הדברים הם מורכבים. המטרה ש'קול מנחם' הציב לעצמו היא משהו שאפשר להגדיר 'אי שם באמצע': מצד אחד - להגיש לקורא משהו ברמה גבוהה, די מעמיקה, יותר מאשר הקדמות וסקירות כלליות, ומצד שני שההגשה תהיה באנגלית נוחה לקריאה, כך שלא ניצבות לפני הקורא דרישות מאותו סוג שקיימות כאשר הוא ניגש לתרגום מלא של מאמר או שיחה.

זה היה הקו המנחה של המכון בחומש המיוחד שהוצאנו לאור. הביאורים מחולקים במתכונת הבאה: שאלות בסיסיות - המכילות את תמצית דברי המפרשים על הפסוק; תורת מנחם - שיחות ק' של הרבי לא מתורגמות מילולית מטקסטים מקוריים ארוכים אלא מעובדות בלשון ברורה ומובנת; ניצוצות של חסידות - רעיונות מפנימיות התורה, גם הם בעיבוד לשפה שווה לכל נפש; ו'סוף מעשה' - מדור שבו מודגשת ההוראה המעשית בחיי היום יום.

ת"ל החומש זכה להצלחה רבה למעלה מהמשוער והביא את משנתו של הרבי לחוגים רחבים ביותר שעד עתה לא היו מודעים לעומק ולעשירות של השיחות הן בביאורים על פירוש רש"י והן שאר השיחות. חנויות ספרים בשכונות יהודיות שונות בניו יורק ובערים אחרות מדווחות כל הזמן שזה אחד הספרים הנמכרים ביותר. גם המהדורה החדשה של כל חמישה חומשי תורה בכרך אחד, שמייעדת בעיקר לבתי כנסת

ובתי חב"ד, בכל המדינות הדוברות אנגלית, התקבלה בהתלהבות. עם השלמת הסדרה ניגש המכון למשימה נוספת - תרגום ועריכה של החומש גם בעברית. הפרויקט הזה קם והיה הודות לתמיכה נדיבה של הנגיד החסידי ר' לוי לבייב. עד היום הופיעו החומשים בראשית, שמות, ויקרא ודברים ובע"ה בקרוב יופיע גם חומש במדבר וגם הפרויקט הזה יושלם.

זכות הנדיבים

אני שמח לציין ולהדגיש כי הפעילות הרחבה של המכון היא חלום שהתגשם בזכות התמיכה הנדיבה של הרה"ח הרב מאיר גוטניק מקראון הייטס. צוות המכון כולל אוספי חומר, עורכים, מתרגמים, גרפיקאים, מגיחים ועוזרים בעריכה. ההדפסה עצמה היא יקרה ואיכותית ויש גם הוצאות אחסון, שיווק ופרסום ועוד. הרב מאיר גוטניק דאג ודואג לכיסוי כל ההוצאות הגדולות הללו מאז ייסוד המכון בשנת תשס"ב. הוא גם השקיע ומשקיע המון זמן וכוחות מתוך מעורבות בכל פרט בהתנהלות המכון והכול שלא על מנת לקבל פרס, שכן כל ההכנסות ממכירות הספרים מוקדשות אך ורק להשקעה בפרויקטים הבאים. תמיכה נדיבה במיוחד מגיש למכון הנדיב המפורסם מר דוד סלאגער. הידידות בינו וביני נמשכת מאז ששינינו למדנו יחד באותו בית ספר תיכון באנגליה וכיום מר סלאגער הוא מגדולי התומכים של חב"ד בעולם.

בנדבתו הופיעה 'מהדורת בית הכנסת' של חומש 'קול מנחם' המכילה את כל חמשת חומשי התורה, הסדרה על י"ג עיקרי האמונה וגם ההגדה של פסח בהוצאתנו. הוא גם האיש שמאחורי פרויקט נוסף שעדיין לא הגיעה השעה לספר עליו. ובע"ה ככל שהמשאבים יגדלו, העבודה תתרחב. רק לאחרונה השקנו פרויקט נוסף - "תורה בעשר": שיעורי תורה מוקלטים בני עשר דקות בלבד שעומדים לרשותו של כל המעוניין באמצעות הרשת המקוונת. בשלב זה השיעורים מתחלפים אחת לשבוע ולמרות שהתכנית די חדשה, היא כבר זוכה לפופולאריות רבה הן בקרב השלוחים והן בציבור רחב ומגוון. "המכון נועד בעיקר להפצת תורתו של הרבי, אבל אין ספק שגם 'מבצע תורה' כשלעצמו הוא דבר רצוי מאוד", מטעים הרב מילר.

תכנית לימודים

עוד פרויקט נכבד של המכון שנמצא בעיצומו הוא הסדרה על י"ג עיקרי האמונה לאור משנתו של הרבי. והרב חיים מילר מפרט:

"ג' העיקרים הם תמצית הנוסחה הכי מקובלת של האמונה היהודית. הם נתחברו לראשונה ע"י הרמב"ם בפירוש המשניות שלו, במסכת סנהדרין. בימי הראשונים היו לא מעט דיונים אם לקבל את דברי הרמב"ם שיש ביהדות עיקרים ואם אכן מספרם הוא דווקא שלושה-עשר, אבל במשך השנים, הדבר

הרב מילר וידיד נעוריו הנדיב ר' דוד סלאגער

תמיכה נדיבה. הרב מילר עם הרב מאיר גוטניק

התקבל בכל כלל ישראל.

במשנתו של הרבי, הנושא קיבל הדגשה מיוחדת בתחילת שנות הממ"ם, כאשר הרבי דיבר הרבה על ענייני משיח ועל "ווי וואנט משיח נאו". הרבי הדגיש אז פעמים רבות שהחשיבות הגדולה של האמונה בביאת המשיח וכן החובה לצפות לגאולה ולהתפלל עליה באים לביטוי בעיקר הי"ב - "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח... אחכה לו בכל יום שיבוא". לעצם הענין, המושג "עיקר", פירושו רעיון מרכזי שכל שאר הפרטים נשענים עליו. ובעניינינו - בוודאי שכל פרט בתורה הוא אמת והאמונה כוללת אמונה בכל פרט ופרט, ולאידך גם אם משהו כופר באות אחת הוא נחשב כופר, אבל יש דברים כלליים ועיקריים יותר והם המנויים בי"ג עיקרים - האמונה בה', התורה, הגאולה ושאר העניינים שנכללו בי"ג העיקרים.

במספר מקומות, הרבי מסביר למה חלק מי"ג העיקרים שנראים רק פרטים בעיקרים אחרים, בעצם נחשבים עיקרים וכללים כשלעצמם. למשל, בספר העיקרים לר' יוסף אלבו יש שאלה למה הרמב"ם מונה את הנבואה בין העיקרים והרי לכאורה מדובר רק באמצעי שדרכו התורה מתגלית ובפרט שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעצמו?

אומר על כך הרבי: נבואה היא עיקר בפני עצמו כי מדובר בסוג של גילוי אלוקות ולכן זה ענין שכל יהודי צריך להיות מודע לו, בלי להתייחס לשאלה מה מקומו של הנביא במסירת התורה.

באופן מפתיע, לאורך הדורות נתחברו רק מעט ספרים שמוקדשים במיוחד ל"ג העיקרים. המפורסם שבהם הוא "ראש אמנה" שחיבר רבנו יצחק אברבנאל. הוא יוצא להגן על הרמב"ם מתלונותיהם של ראשונים אחרים ומחזק את הגישה שיש י"ג עיקרים, וכידוע ספרו מובא בחסידות ובמשנתו של הרבי.

כידוע, הסיבה לכך שבחב"ד לא אומרים את י"ג העיקרים בנוסח התפילה היא, כמו שכתוב באיגרת ק' של הרבי בנושא, בגלל שאדמו"ר הזקן לא ראה זאת כחלק מנוסח התפילה ולא הכניס את זה בסידור. אבל

מיזם חדש של "קול מנחם": שיעורי תורה בעשר דקות

ברור ופשוט שזה לא בגלל שחס ושלום מחשיבים פחות את עצם העניין.

ואכן, בכמה וכמה מקומות הרבי כן מתייחס לי"ג העיקרים ומדבר עליהם ואפילו התבטא פעם שחייבים לחנך את ילדינו בי"ג העיקרים.

בנוסף לכך, אחת הסיבות לכך שהעיקרים לא מוזכרים כמקור בכל שיחה או מכתב על אמונה היא כי ברוב הפעמים הרבי מפנה לדברי הרמב"ם על אמונה בספר משנה תורה (בהלכות יסודי התורה ומקומות נוספים). זאת, משום שהמשנה תורה נכתב בתקופה מאוחרת יותר מאשר פירוש המשניות וגם משום שמכמה בחינות עדיף להפנות ולהסתמך על דברים שהרמב"ם כתב כהלכות פסוקות, וכך יודעים יותר ברור מה המסקנה הסופית של הרמב"ם בנושא. ובכל אופן, זה בוודאי לא סותר את ההנחה הפשוטה והברורה שהתקבלה בכל תפוצות ישראל שיש לאמונה היהודית י"ג עיקרים.

בנוסף לכך, מטרת הספר היא להפיץ את מעיינות החסידות בצורה הכי רחבה ויש יהודים רבים שמשום מה לא רואים עצמם יושבים ולומדים חסידות, אבל ימצאו ענין בספר של ביאורים על י"ג העיקרים כי הם יותר מפורסמים ומוכרים מאחר שרבים אומרים אותם יום יום. זאת ועוד:

רבים מתלוננים שחסרים להם יסודות ברורים ומסודרים בתורת החסידות. לא פעם אנחנו שומעים מישהו אומר: כל מאמר חסידות שאני לומד הוא בהחלט מעורר השראה, מאלף ומלהיב, כל שיחה נוספת היא מנה גדושה של 'געשמאק' רוחני, אבל איפה מוצאים ספר שיתן את היסודות העיקריים של

תורת החסידות בצורה של משנה סדורה?

לכן, כשניגשנו לעריכת הספר המטרה היתה לבנות ולהגיש מעין תכנית לימודים, עם מערכת שיעורים מסודרת, מתוך משנתו של הרבי, בשורה של נושאים מרכזיים ביהדות. ועריכת הדברים סביב י"ג העיקרים התבררה כמסגרת האידיאלית לצורך המטרה הזו. מצד שני, מובן שאין כאן יומרה לומר שבמסגרת זו ניתן להקיף את כל העניינים היסודיים בתורתו של הרבי בענייני אמונה. למשל, נושא התשובה שהוא נושא מרכזי מאוד, לא נכלל בפרויקט הזה כי הוא לא מתבאר בזיקה ישירה לאחד מי"ג העיקרים. ובכל זאת, אנחנו מקווים שהצלחנו להגיש את היסודות המרכזיים והבסיסיים.

יהיה מעניין

הספר הראשון מגיש מערכת של שנים עשר שיעורים בעיקר השמיני ושישה-עשר שיעורים בעיקר התשיעי. כל שיעור מכיל תחילה לקט ממקורות כמו התלמוד, מדרשים, ראשונים ואחרונים, ספרי חקירה, קבלה וחסידות. אחר כך באים דברי הרבי על הנושא, כאשר בהתאם להוראות הרבי במקרים דומים, השיחות עובדו ולא הבאנו תרגומים מילוליים של טקסטים ארוכים.

גם ההגדה של פסח עם ביאורי הרבי בעריכת הרב מילר ובהוצאת "קול מנחם" זכתה להצלחה רבה. צורת העריכה וההגשה דומה לזו של החומש עם 'שאלות בסיסיות' ו'תורת מנחם' אלא שהסגנון והתוכן הם קצת יותר קלים, 'סוף סוף, את החומש לומדים בשיעורים או ביישוב הדעת בבית ואילו בהגדה מעיינים בעיקר במהלך ליל הסדר". ההגדה זכתה גם לפרס יוקרתי בשל העיצוב המושך וכמו החומש גם היא הופיעה במספר מהדורות.

עם כזה יבול מרשים של ספרים ומפעלים, לא יכולנו שלא לסיים את הראיון בשאלה לגבי התכניות לעתיד, אבל הרב מילר שלאורך השיחה דיבר, סיפר והסביר, העדיף שלא לחשוף את הפרויקט הבא ורק אמר: "זה יהיה משהו מעניין".